

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

18 листопада 2014 року

м. Київ

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України у складі:

головуючого **Кривенка В.В.,**
суддів: **Гриціва М.І., Гусака М.Б., Коротких О.А., Кривенди О.В.,**
 Маринченка В.Л., Панталієнка П.В., Прокопенка О.Б.,
 Самсіна І.Л., Терлецького О.О., –

розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом Шевченка Віталія Юрійовича до Державної митної служби України (далі – ДМСУ), Південної митниці Міністерства доходів і зборів України (далі – Митниця) про визнання протиправним та скасування наказу, поновлення на роботі та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу,

в с т а н о в и л а:

У квітні 2011 року Шевченко В.Ю. звернувся до суду з позовом, у якому просив: визнати протиправним та скасувати наказ ДМСУ від 23 березня 2011 року № 508-к в частині звільнення його з посади начальника відділу митного оформлення № 3 митного поста «Білгород-Дністровський» Митниці, поновити на посаді та стягнути з Митниці на його користь середній заробіток за час вимушеного прогулу.

На обґрунтування позовних вимог вказав на те, що зазначеним наказом

ДМСУ його незаконно звільнено з посади за порушення Присяги державного службовця (далі – Присяга) відповідно до пункту 6 частини першої статті 30 Закону України від 16 грудня 1993 року № 3723-ХІІ «Про державну службу» (далі – Закон № 3723-ХІІ), оскільки він Присягу не порушував, посадові обов'язки виконував сумлінно. Крім цього, застосувавши до позивача крайню міру дисциплінарного стягнення – звільнення з посади, відповідачі не врахували тяжкості вчинення дисциплінарного проступку та ступінь його вини і стаж служби в митних органах. Окрім того, на порушення статті 31 Дисциплінарного статуту митної служби України, затвердженого Законом України від 6 вересня 2005 року № 2805-IV (чинного на час виникнення спірних відносин; далі – Статут) звільненню позивача не передувало обов'язкове службове розслідування. А тому звільнення останнього є протиправним і таким, що не ґрунтується на вимогах чинного законодавства.

Одеський окружний адміністративний суд постановою від 24 червня 2011 року, залишеною без змін ухвалою Одеського апеляційного адміністративного суду від 1 грудня 2011 року, позов задовольнив.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 18 березня 2014 року рішення судів попередніх інстанцій залишив без змін.

Не погоджуючись із ухвалою Вищого адміністративного суду України, Митниця звернулася із заявою про її перегляд Верховним Судом України з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України, а саме через неоднакове застосування судом касаційної інстанції пункту 6 частини першої статті 30 Закону № 3723-ХІІ у подібних правовідносинах.

На обґрунтування заяви додано копії ухвал Вищого адміністративного суду України від 4 жовтня 2007 року та 11 жовтня 2012 року (справи №№ К/9991/50805/12, № К/9991/49677/12), які, на думку Митниці, підтверджують неоднакове правозастосування.

Вищий адміністративний суд України ухвалою від 3 липня 2014 року допустив цю справу до провадження Верховного Суду України з підстави неоднакового застосування судом касаційної інстанції пункту 6 частини першої

статті 30 Закону № 3723-ХІІ в ухвалі, про перегляд якої подано заяву, та в ухвалі від 11 жовтня 2012 року (справа № К/9991/50805/12).

У рішенні, наданому на підтвердження неоднакового правозастосування, суд касаційної інстанції погодився із висновками судів попередніх інстанцій про правомірність припинення державної служби позивача на підставі пункту 6 частини першої статті 30 Закону № 3723-ХІІ за порушення вимог Митного кодексу України (який був чинним на час виникнення спірних відносин, далі – МК) в частині митного оформлення, вказавши, що умисне несумлінне виконання позивачем своїх службових обов'язків є порушенням Присяги, а тому такі дії є не дисциплінарним порушенням, а наслідком невідповідності займаній посаді за моральними та діловими якостями державного службовця із спеціальним статусом. Тобто звільнення позивача є не видом застосування до нього дисциплінарного стягнення, а наслідком порушення ним Присяги, що становить самостійну підставу припинення державної служби, встановлену Законом № 3723-ХІІ.

Натомість у справі, що розглядається, Вищий адміністративний суд України погодився із висновками судів попередніх інстанцій про незаконність та необґрунтованість звільнення позивача на підставі пункту 6 частини першої статті 30 Закону № 3723-ХІІ виходячи з того, що відповідачі не довели факт вчинення позивачем протиправного винного діяння, яке могло б свідчити про порушення ним Присяги. Рішення про припинення державної служби ОСОБА_1 в митних органах прийняте з порушенням процедури, передбаченої чинним законодавством. Зокрема, обов'язкове службове розслідування проведене не було, пояснення у позивача не відбиралися, останнього також не було залучено до з'ясування фактичних обставин, зазначених у доповідній записці, і в будь-якій інший спосіб.

Верховний Суд України вже вирішував питання про усунення розбіжностей у застосуванні пункту 6 частини першої статті 30 Закону № 3723-ХІІ і, зокрема, в постановках від 21 травня, 4 червня, 17 вересня, 3 грудня 2013 року, 22 квітня 2014 року (справи №№ 21-403а12, 21-167а13, 21-231а13, 21-379а13, 21-90а14 відповідно) зазначив, що правовий статус посадових осіб митної служби України, їх права та обов'язки визначаються Конституцією України, МК, а в частині, що

ним не регулюється, – Законом № 3723-ХІІ. Тобто дисциплінарна відповідальність посадових осіб митної служби врегульована спеціальним законодавством, у тому числі й нормами Статуту. Положення Закону № 3723-ХІІ можуть застосовуватися щодо посадових осіб митної служби у тій частині, що не врегульована спеціальним митним законодавством, у тому числі й нормами Статуту. Оскільки припинення державної служби на підставі пункту 6 частини першої статті 30 Закону № 3723-ХІІ є крайнім заходом відповідальності державного службовця за порушення службової дисципліни, який виходить за межі звичайної дисциплінарної відповідальності, то неможливість застосування до посадової особи митної служби України дисциплінарних стягнень аж до звільнення з митного органу має бути мотивовано. Розділом 4 Статуту визначено види дисциплінарних стягнень та порядок їх застосування, чітко врегульована процедура їх застосування, завдяки чому забезпечується належний захист законних прав та інтересів працівників при вирішенні питань їх дисциплінарної відповідальності.

Передумовою звільнення державного службовця за вчинення дисциплінарного правопорушення, пов'язаного зі здійсненням службової діяльності, з підстави припинення державної служби за порушення Присяги мають бути порушення, встановлені внаслідок ретельного службового розслідування, порядок проведення якого регулюється Інструкцією про порядок організації та проведення службового розслідування і службової перевірки в митній службі України, затвердженої наказом ДМСУ від 13 серпня 2010 року № 918. При цьому необхідно враховувати, що наслідком вчинення дисциплінарного правопорушення можуть бути припинення державної служби за порушення Присяги або звільнення з митного органу з інших підстав, які є санкціями різних рівнів відповідальності і не можуть застосовуватись як альтернативні. Звільнення за порушення Присяги може мати місце лише тоді, коли державний службовець скоїв проступок проти інтересів служби, який суперечить покладеним на нього обов'язкам, підриває довіру до нього як до носія влади, що призводить до приниження державного органу та унеможлиблює подальше виконання ним своїх обов'язків. Державний службовець, який вчинив дисциплінарний проступок, не може бути звільнений за

порушення Присяги, якщо цей проступок не можна кваліфікувати як порушення Присяги.

Так, у справі, яка розглядається, суди встановили, що Митниця службове розслідування щодо діянь, які вчинив позивач, не призначала та не проводила.

Отже, висновок Вищого адміністративного суду України у справі, що розглядається, щодо неправомірності наказу ДМСУ ґрунтується на правильному застосуванні норм матеріального права до встановлених у справі обставин та відповідає правовому висновку Верховного Суду України у справах цієї категорії.

Керуючись статтями 241, 242, 244 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а :

У задоволенні заяви Південної митниці Міністерства доходів і зборів України відмовити.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 2 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.